

Hallitusneuvottelut
**Toimiva ja kestävä
hyvinvointiyhteiskunta**

Sote-henkilöstön
riittävyys ja saatavuus

9.5.2023

Tilanne toukokuu 2023

- Sote-henkilöstön riittävyys- ja saatavuus ohjelma päättynyt vaalikauden päätyttyä
- Sote-minry linjannut vuoden 2023 toimet ja ehdotukset vuoteen 2027
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-7178-3>
- Ohjelman alustana toimi ministeriöiden (STM, TEM, OKM, VM) yhteinen poikkihallinnollinen ryhmä, jossa edustettuna työmarkkinajärjestöjen sopija-osapuolet (KT, HALI, JUKO, SOTE, JAU) sekä pysyvinä asiantuntijoina palvelujärjestelmän asiantuntijat.
- "Hyvinvoiva, osaava ammattilainen oikeassa paikassa"

Sote-alan henkilöstövajeesta ja sen ennakkoinnista

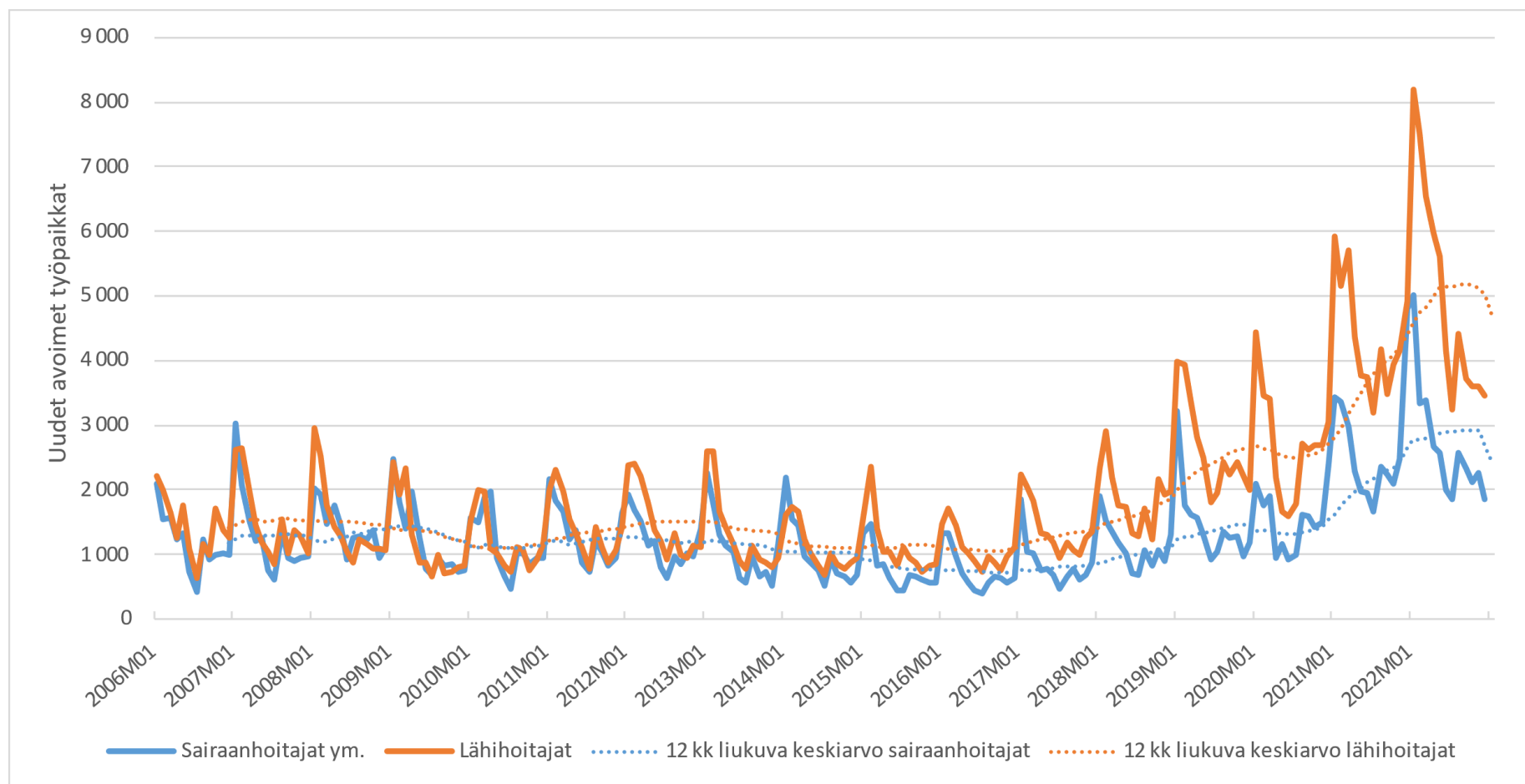

- Sote-alan henkilöstövajeen arviointi juuri nyt on haastavaa, vaje pahentunut 2019 lähtien
- Vajeen arvioinnissa ja ennakkoinnissa erilaisia aineistoja malleja ja menetelmiä
- Esimerkiksi arvio sairaanhoitajavajeesta
 - TEM:n työvoimatiekarttojen arvio 1996 (2022)
 - Kevan arvio 16 657 (2021)
 - STM:n koollekutsumana ministeriöt, KT ja Keva keskustelivat laskentatavoista ja päätyivät yhteiseen näkemykseen
 - toimipaikkahaastattelujen tietoja korjattuna henkilötyövuosikertoimella
 - STM katsoo, että näitä lukuja on syytä käyttää kuvamaan nykytilannetta.

Sairaalan- ja lähihoitajien uudet avoimet työpaikat 2006-2022

Lähde: TEM työnvälitystilasto

Sote: työvoimavaje 2022	HTV korjattu toimipaikkahaastattelu
	kumulatiivinen kertymä vuoden ajalta, 2022
5321 Lähihoitajat	6 140
3221 Sairaanhoitajat ym.	5 336
5322 Kodinhoitajat (kotipalvelutoiminta)	3 238
2212 ja 2211 Lääkärit	865
2635 Sosiaalityön erityisasiantuntijat	475
2266 Kuulontutkijat ja puheterapeutit	384
2261 Hammaslääkärit	370
2634 Psykologit	330
2221 Ylihoitajat ja osastonhoitajat	255
3251 Suuhygienistit	153
8157 Pesulatyöntekijät	135
5419 Muut suojele- ja vartiointityöntekijät	128
3211 Lääketieteell. kuvantamisen asiant.	91
3259 Muut terveydenhuollon asiant.	80
3212 Bioanalyytikot (terveydenhuolto)	61
1343 Vanhustenhuollon johtajat	12
1344 Sosiaalihuollon johtajat	3
Sote yhteensä	18 057

Vuoden 2023 käynnistettyjä toimia, keskeisimmät

- **Tietopohja ja ennakointi: tietouukkojen paikkaaminen, VN-TEAS-hanke ennakkoinnista**
- **Työnjako, uudet toimintamallit**
 - STM antanut ohjeen + UKK
 - syksyllä pilotteja; HVA ilmoittaneet kiinnostuksen, valmistelu jatkuu
 - Osastonsihteerit ja sote-ammattihenkilöt
 - Kulttuurikoulutetut iäkkäiden toimintakyvyn tukemisessa
 - Lääkinnällinen kuntoutus sotekeskuksissa
- **Työssä jaksaminen ja työkyky (Hyvän työn ohjelma)**
 - Kooste hyvistä käytännöistä julkaistu KT:n sivuilla
 - Laaja koulutus- ja kehittämiskokonaisuus: HVA ilmoittaneet kiinnostuksen, mukaan tulevilla yksiköissä riskinarviointi, työpaikkaselvitys
 - Syksyllä YTA-alueittain tavoitteet, seuranta, seminaarit
- **KV-rekrytointi: asiantuntijaryhmä vuoden loppuun: ehdotukset ammattioikeusprosessin sujuvoittamisesta, pysyvästä pätevöitymiskoulutuksesta**
- **Koulutus: täydennyskoulutusasetuksen valmistelu ja selvitykset erikoistuneiden sairaanhoitajien tarpeista sekä erikoistumiskoulutuksen järjestämismalleista**
- **Viestintäkampanja syksyllä: suunnataan nuorille, erit. lähihoitajat**

Rahoitus 2022 IV LTAE

Tiekartta 2024-27 : Yhteistyö ja työnjako

- Ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistus, HE 2026
 - toteutetaan tavalla, jossa ammattioikeuksiin kytketään vain asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta välttämättömät ja oikeasuhtaiset edellytykset
 - mahdollistetaan ammattihenkilöiden välinen joustava työnjako sekä muun koulutuksen saaneiden tuki ammattitoiminnalle
- Informaatio-ohjausta, pilotteja 2023 lähtien
 - Hyödynnetään nykyllä lainsäädännöllä käyttämättömät mahdollisuudet

Tiekartta 2024-27

Tietopohja ja ennakointi

- **Sote-henkilöstötietojen tiedonhallinta osaksi kansallista sote-tietotuotantoa**
 - Ehdotus Kansallisen tietojohdamisen ohjelma -2030: yksi painopistealueista
- **Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö- ja koulutustarpeen ennakointi (SOTEHEN)**
 - VNTEAS-hanke 3/23-3/24), mallinnoksia jotka yhdistävät tietoja:
 - Sote-alan palvelutarve ja sote-henkilöstö: määrä, koulutus, eläköityminen ym.
 - Sote-henkilöstö, muiden alojen työvoiman saatavuus ja julkisen talouden kestävyys

<https://tietokayttoon.fi/-/sosiaali-ja-terveydenhuollon-henkilosto-ja-koulutustarpeen-ennakointi-sotehen->

Tiekartta 2024-27

Koulutusmäärät

- **Päätyvällä vaalikaudella tehdyt määräaikaiset koulutuslisäykset alkavat näkyä asteittain**
- **Määräaikaisia koulutuslisäyksiä syytä jatkaa vuodelle 2024 vuoden 2022 tasolla tai maltillisesti lisäten**
- **Pysyvien ja määräaikaisten koulutuslisäyksien tarpeen ja mahdollisuuksien arviointi ja pitemmän aikavälin ennakointi kussakin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattiryhmässä tehdään vuonna 2023.**
- **Koulutusmäärien lisääminen edellyttää lisäresursseja korkeakouluille sekä ammatillisen koulutuksen järjestäjille.**

Paikan vastaanottaneet vuosina 2016–2022 yliopistojen sosiaali- ja terveysalalle suuntavissa tutkinnoissa.

Lähde: Vipunen ja Sosnet

Tavoitetutkinto	2019	2020	2021	2022	2024 STM:n ehdotus
Farmaseutti (osa suorittaa myös proviisorin koulutuksen)	385	404	447	436	436
Hammaslääketieteen lisensiaatti	180	181	187	193	210
Lääketieteen lisensiaatti	730	728	754	779	800
Psykologian kandidaatti ja maisteri	249	288	336	393	400
Logopedia, kandidaatti ja maisteri	111	149	159	159	159
Terveystieteiden kandidaatti ja maisteri	283	336	380	402	402
Yhteiskunta- tai valtiotieteen kandidaatti ja maisteri, sosiaalityö pääaineena (1. ja 2. sykli)	245+ 234	310+ 146	318+176	406+178	420+180

Paikan vastaanottaneiden määrät tutkinnoittain ammattikorkeakouluissa vuosina 2016–2022.

Lähde: Vipunen

Ammattikorkeakoulututkinto	2019	2020	2021	2022	2024 STM:n ehdotus
Bioanalyttikko	259	286	292	353	370
Ensihoitaja	370	445	573	606	606
Fysioterapeutti	684	779	864	876	876
Geronomi	169	208	221	271	280
Hammasteknikko	23	19	23	25	30
Jalkaterapeutti	56	56	50	59	59
Kätilö	250	236	231	260	260
Optometrismi	88	83	79	88	95
Röntgenhoitaja	187	233	217	231	231
Sairaanhoitaja	4037	4901	4959	5373	5400
Sosionomi, sosiaaliala	2745	3140	3390	3773	3800
Suuhygienisti	139	135	145	128	160
Terveydenhoitaja	728	723	854	864	864
Toimintaterapeutti	232	246	248	265	270
Yhteensä	10097	11646	12283	13332	

Ammatillinen koulutus, uudet opiskelijat

Ammatillisen koulutuksen terveys- ja hyvinvointialojen tutkintoon johtava koulutus, uudet opiskelijat	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Terveys- ja hyvinvointialat	19 062	18 390	19 407	16 341	13 401	14 631	16 368	14 922
Terveys- ja hyvinvointi, yleiset koulutusohjelmat	72							
Suun terveydenhuolto	48	51	57	48	48	42	33	30
Hoitotyö	13 923	13 830	14 532	12 453	11 211	12 096	12 987	12 276
Terveystekniikka, kuvantaminen ja bioanalytiikka	234	273	327	264	240	171	252	306
Kuntoutus	1 557	1 095	1 125	2 301	1 230	1 563	1 905	1 197
Farmasia	186	192	213	183	213	204	210	195
Vanhus- ja vammaistyö	330	390	273	342	273	243	648	624
Lastenhoito ja nuorisotyö	2 133	2 082	2 346	378	1-4	1-4	12	
Sosiaalityö ja -ohjaus	579	477	537	372	180	309	321	303
Yhteensä	19 062	18 390	19 407	16 341	13 401	14 631	16 368	14 992

Tiekartta 2024-27

Koulutuksen kehittäminen

- **Perustutkinnon ja sitä täydentävän koulutusjärjestelmän tasapainon tarkastelu ammattiryhmittäin**
- **Erikoistumiskoulutusten ja urapolkujen kehittäminen**
- **Erikoislääkärikoulutuksen kansallisen ohjauksen vahvistaminen**

Tiekartta 2024-27

Kestävä kansainvälinen rekrytointi

- **Pätevöitymispolut ja laillistaminen sujuvaksi: sairaanhoitajat, lääkärit, hammaslääkärit**
- **Kansainvälisen rekrytoinnin tuki kolmansissa maissa**
 - Lähtömaakoulutuksen laajentaminen EU/ETA-alueen ulkopuolelle (edellyttää sopimista 3-4 kohdemaan kanssa)
 - Kielikoulutus lähtömaassa ja Suomessa
 - Eettisen rekrytoinnin vahvistaminen

Laajemmin KV-rekrytointia käsitellään pöydässä/jaostossa 3.3.

Tiekartta 2024-27

Työssä jaksaminen ja työkyky (Hyvän työn ohjelma 2023-25)

- Kehittämistyötä laajennetaan Hyvän työn edellytysten -ohjelmaan valituissa yksiköissä
- Hyvän työn edellytysten -ohjelmassa todennettuja toimivia käytänteitä jalkautetaan alueiden julkisille ja yksityisille työpaikoille
- Arvioidaan työpaikkojen kehittämisprosesseja ja toimivuutta.

Tiekartta 2024-27

Vaikuttavuuden parantaminen: digitalisaatio

- Sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistuksen toinen osa
- Digitalisaatiolla saavutettava sosiaali- ja terveydenhuollon tuottavuuden kasvu pitkällä aikavälillä (käsittelyä laajemmin tämän jaoston muussa yhteydessä, myös jaostossa 5.3?), mm.
 - Puretaan tarpeettomat tiedonkulun esteet sote-palveluissa.
 - Tuetaan asiakkaan omaa vastuunottoa.
 - Edistetään data-analytiikkaan perustuvaa palveluntarpeiden ennakoivaa tunnistamista kansansairauksista aiheutuvien mittavien kustannusten pienentämiseksi.
 - Valmistaudutaan hyödyntämään uudet tekoälyratkaisut huomioiden perusoikeudet. Selvitetään sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät, jotka ovat todennäköisesti automatisoitavissa.

Joitain uusia avauksia mediassa (ei huomioitu tiekartassa)

- Alalle palaavat työikäiset ja eläköityneet
 - Eräät AMK järjestäneet koulutusta, kiinnostus ollut niukkaa
 - Eläköityneillä yhtenä esteenä eläkkeenmääräytyminen
- Työ/koulutusperäinen rekrytointi EU/ETA-maista
 - Kaikissa EU-maissa suuri hoitajavaje
 - Kielikoulutus ja koko ammatillinen tai korkeakoulututkinto on hidas tie
- Koulutusten pituus
 - Ammatillinen koulutus
 - AMK- ja yliopistokoulutus
- SOTEKO-ehdotukset (lausunnoilla). Mm. koulutuspolkujen (kaksoistutkinnot) nopeuttaminen

Jatko vaalikaudella

- Tiekartan ehdotusten toteutus edellyttää lisärahoitusta
- Arvio vaalikaudella yht. 9 milj euroa.
 - 3,5 milj euroa/vuosi 2024
 - 2,5 milj euroa/ vuosi 2025
 - 1,5 milj euroa/vuosi vuosina 2026-27
 - Ei sisällä koulutusmäärien lisäyksiä (OKM)
 - Ei sisällä koulutuskorvausten laajentamista portaittain (13,7 milj. euroa/vuosi 2024 > 22 700 milj euroa/vuosi 2027)
 - Tiekartan ehdotuksilla saavutettavaa tuottavuuden parantumista on haastava arvioida. Voisi olla esim. 0,1-0.2 % vuosittain (20-40 milj. euroa/vuosi)
- Uusi ohjelma?